

Откъс от “Проницателят” на Анги Ангрюс

Първа глава

Името му беше Джоунс. Поне аз така го наричах. Не господин Джоунс... Просто Джоунс. Той ме наричаше „младежо“ или „синко“. Изобщо рядко го чувах да се обръща към някого по име. Винаги казваше млади човекче, младежо, мило момиче, дете или синко.

Джоунс беше стар, от онези старци, чиято възраст трудно се определя. Дали беше на шейсет и пет или на осемдесет... Или пък на сто и осемдесет? На една ръка разстояние от него неизменно стоеше стар кафяв куфар.

Аз ли? Ами аз бях на двайсет и три години, когато видях Джоунс за първи път. Той ми протегна ръка и по някаква причина аз я поех. Сега се връщам назад и си мисля, че дори това ръкостискане само по себе си беше едно малко чудо. Предвид положението ми тогава, при всеки опит за близост аз или се свивах от страх, или налитах на бой.

В деня, в който двамата се срещнахме, аз плачех и мисля, че Джоунс ме беше чул. Плачех не със сподавените ридания на самотните, нито с жалното хълцане на нещастните, макар че по онова време бях и самотен, и нещастен. Аз виех от мъка така, както вие мъж, сигурен, че наоколо няма никой, който да го чуе. Бях сигурен, че никой няма да ме чуе. Грешал съм, както стана ясно, но определено в онзи момент бях напълно сигурен. Е, колкото може да бъде сигурен в нещо бездомен човек, който спи под кей на плажа. Майка ми беше починала от рак няколко години по-рано — едно много тежко за мен преживяване. Баща ми бързо-бързо замина след нея в откъснатото при една иначе лека автомобилна катастрофа. Беше пропуснал да си сложи предпазния колан.

Тези факти, които аз възприех като „изоставяне“ от страна на родителите ми, бяха последвани от редица не готам правилни решения от моя страна, така че две години по-късно се озовах на брега на Мексиканския залив без дом и без кола, както и без пари, с които евентуално да се сдобия с първото или с второто. Върших най-различна обща работа: най-вече чистех риба по кейовете или продавах стръв на туристите. За да не ходя съвсем мръсен, се къпех под душовете на плажа или плувах в басейна на някой близък хотел. Ако беше студено, винаги си намирах отворен гараж из вилите, пръснати край плажа. Скоро разбрах, че богатите хора (за такива смятах всички, които можеха да си позволят да имат вила) често гържат в гаража допълнителен хладилник или фризер. В тях често имаше колбаси или нещо

за пиене, а освен това топлеха, особено ако се свиеш до вентилатора от долната им страна.

Повечето нощи обаче прекарвах „у дома“, под кея на Гълф Стейт Парк[1].

Бях си изкопал голяма гупка точно там, където бетонните основи на кея потъваха в пясъка. Приличаше на грамаден заслон: просторно, напълно скрито от външни погледи, а едновременно с това сухо — голяма рядкост, като се има предвид, че се намираше на плажа. Държах там някои лични вещи — рибарските такъми, тениски и шорти. Понякога с дни не се връщах под кея, но така и никога нищо не ми откраднаха. Сериозно. Не мисля, че някой изобщо знаеше, че спя там. Затова толкова се изненадах онзи ден, в който се прибрах, погледнах към убежището си и видях там Джоунс. — Ела насам, синко — рече той и ми протегна гясната си ръка. — Ела към светлината.

Аз се промъкнах напред, поех ръката му в своята и се настанех в светлия кръг, хвърлян от монтираните на кея лампи.

Джоунс не беше едър — някъде около метър и осемдесет — но не беше и дребен. Бялата му коса беше пригладена назад. Дълга, но внимателно сресана и прибрана. Дори в сумрака под кея очите му сякаш грееха. Бяха бистри и ясносини. Лицето му беше покрито с дълбоки бръчки. Старецът носеше дънки, бяла тениска и кожени чехли, но въпреки това изглеждаше впечатляващо, макар че, признавам, това надали е думата, която човек би употребил, за да опише един средно висок възрастен мъж, седнал нощем под някакъв кей.

Заел съм се да описвам Джоунс, така че отсега ще ви кажа, че до края така и не разбрах дали старецът беше бял, или тъмнокож. Смятам, че извън опита ми да ви дам някакво описание, това всъщност няма никакво значение. Никога не успях да преценя дали бронзовата му кожа си е такава по рождение, или се дължи на живот, прекаран предимно на открито. Така и не го попитах. Във всеки случай цветът на кожата на Джоунс беше кафяв. Кафеникав.

— За нещо специално ли плачеш? — попита той. — Или може би за някой специален?

Ами да, помислих. Плача за себе си. Аз съм този „специален някой“.

— Да ме ограбиш ли искаш? — попитах високо. Въпросът ми беше странен. Доказателство за това колко малко вярвах на хората тогава.

Веждите на стареца се повдигнаха. Той се вгледа наг рамото ми в мрака, от който бях дошъл само преди миг, и се изсмя тихичко:

— Да те ограбя ли? Ами не знам... Дали не си скрил някакви мебели наоколо или може би телевизор, който не виждам в момента?

Замълчах. Сигурно дори съм навел глава. Шегата му ме накара да се почувствам още по-зле. На Джоунс обаче май му беше все едно.

Той ме удари игриво по рамото.

— Горе главата, младежо — каза. — Първо, ти си госта по-висок от мене, така че не, нямам никакво намерение да те ограбвам. Второ, това да не притежаваш нищо си има и своите добри страни...

Изглеждах го с празен поглед и той продължи:

— В пълна безопасност си. Не само че аз няма да те ограбя. Никой друг няма да го стори. Ти просто нямаш нищо за вземане!

Той замълча, защото видя, че аз съм все така сериозен. Нещо повече — започвах да се ядосвам. Старецът смени тактиката:

— Хей, Анди, ако обещаеш никога да не те ограбвам, ще ми позволиш ли да си взема една кутия кока-кола от тия, дето си ги скрил тук? — и той посочи някъде зад гърба ми.

Продължавах да го гледам мълчаливо.

— Да? Не? — продължи той. — Моля те!

— Откъде знаеш името ми? — попитах.

— Можеш да ме наричаш Джоунс, между другото.

— Добре. Та, откъде си разбрал името ми? И откъде знаеш дали тук имам скрита кока-кола?

— Е, не е голяма философия — сви рамене старецът. —

Наблюдавам те от госта време. Навъртам се наоколо. А кутиите кока-кола са резултат от среднощните ти набези срещу гаражите на местните големи клечки. Това е... Е, може ли да си взема една?

Погледах го известно време, обмисляйки отговора, после кимнах и потънах в тъмнината да му донеса кòла. Върнах се с две кутийки и му подадох едната.

— Не си я разклатил предварително, нали? — усмихна се старецът.

После видя, че аз все така упорито отказвам да отвърна на усмивката му, въздъхна и добави:

— Боже, боже... Костелив орех си ти.

Отвори кòлата и седна по турски в пясъка.

— Добре — рече и отпи дълга глътка от червената алуминиева кутийка. — Да започваме тогава.

— Какво да... започваме? — попитах равнодушно.

Джоунс остави напитката и отвърна:

— Време е да прозрем някои неща. Да надникнем в сърцето ти. Да натрупаме малко различни гледни точки.

— Не знам дори за какво говориш — отбелязах аз. — Не знам изобщо кой си ти.

— Добре де, имаш право — усмихна се Джоунс. — Ами виж... Как да ти обясня?

Той се наведе бързо към мен:

— Колкото до това кой съм аз, можеш да ми викаш Дж...

— Това вече ми го каза — прекъснах го аз. — Имах предвид...

— Да, знам какво имаше предвид. Имаше предвид откъде идвам и разни други подобни въпроси.

Кимнах.

— Ами, специално тази вечер идвам от ей там, от оня край на плажа.

Аз въздъхнах и завъртях очи. Старецът отново се засмя тихо и вдигна ръце в престолен протест:

— Чакай. Виж сега. Не се сърди на стария Джоунс. — После добави по-меко: — Няма да ми се сърдиш, нали?

Аз кимнах, а той продължи:

— Аз съм проникател. Това е дарбата ми. Някои хора могат да пеят или да тичат много бързо, а пък аз виждам разни неща, които другите пропускат. Прозирам ги. А повечето от тези неща изобщо не са скрити, ако искаш да знаеш. Джоунс подпря ръце в пясъка зад гърба си, отпусна се назад и вдигна лице нагоре.

— В различните случки и у всеки човек аз виждам такива подробности, които хвърлят нова светлина върху нещата. Дават нова гледна точка. Всъщност на повечето хора им липсва точно това — гледна точка, по-широк поглед върху цялата картина. Така че аз им осигурявам по-различен поглед... Давам им възможност да премислят, да си поемат въздух и да започнат живота си наново.

Няколко минути двамата седяхме мълчаливо, зареяли поглед над топлите вълни на Мексиканския залив. Чувствах странно спокойствие в присъствието на стареца, който в момента бе легнал настрани в пясъка, подпрял главата си с ръка. След малко той отново се обади, но този път ми зададе въпрос:

— Значи твоите родители са починали, така ли?

— Откъде знаеш? — парирах аз.

Джоунс сви лекичко рамене, сякаш казваше: Че това всички го знаят. Аз обаче отдавна бях разбрал, че това не е вярно, че на никого изобщо не му пука за моите родители.

Разтревожих се, че този непознат знае толкова много за мен, но се отърсих от това плашещо чувство и отговорих:

— Да, и двамата умряха.

Старецът сви устни.

— Е, това също си е въпрос на гледна точка.

Погледнах го въпросително и той продължи:

— Има голяма разлика между „умрял“ и „починал“.

— За мен няма никаква разлика — изръмжах аз.

— Е, ти не си починал.

— Много си прав — отвърнах горчиво. — Аз съм тоя, дето остана.

Бях готов да се разплача, затова нахално избърборих:

— Та каква е гледната точка към този факт? А?

Джоунс внимателно попита:

— Ти как смяташ, защо си тук? Искам да кажа, защо си в това положение... на това място?

— Защото сам избрах така — изстрелях в отговор. — Това е резултат от моите погрешни решения. От отношението ми към нещата.

Втренчих се в стареца:

— Видя ли? Знам всички верни отговори. Няма нужда ти да ми ги казваш. За всичко сам съм си виновен, ясно ли ти е? Нали това искаш да кажа?

— Не — спокойно отговори старецът. — Просто исках да видя дали си имаш някаква своя гледна точка по въпроса.

— Ами не, нямам си — казах. — Израснах с оня стар рефрен за това как Бог поставя всеки човек там, където Той пожелае. Е, мене е пожелал да ме сложи под някакъв кей, нали така? —

Изпсувах и добавих: — Между другото, за разликата между „умрял“ и „починал“. Твърде много недели съм прекарал в слушане на проповеди в църквата, така че ми е ясно за какво намекваш. Само че тия приказки вече не ми минават.

— Е, засега достатъчно — рече Джоунс успокоително. — Каза, каквото имаше да казваш. Разбирам защо се чувстваш по този начин. Но чуй ме и ти... Аз нищо не продавам. Запомни: аз съм тук само заради...

— За новата гледна точка, разбрах.

Старецът млъкна и по някое време се зачудих дали съм бил достатъчно груб, че да го накарам окончателно да си затвори устата. Но не, случаят не беше такъв. Това бе само една от многото възможности, които аз дадох на Джоунс да се откаже от мен и да ме зарече. Но той не се отказа.

— Младежо — обърна се към мен Джоунс и отметна кичур бяла коса от очите си, — какво ще си помислиш, ако ти кажа, че да, твоите грешни решения са изиграли известна роля за това да се озовеш под този кей, но в същото време тук е точното място, на което трябва да се намираш, за да може за теб да започне такова бъдеще, каквото в момента не можеш дори да си представиш?

— Не разбирам — отвърнах. — А дори и да разбирах, не смятам, че бих ти повярвал.

— Ще разбереш — каза Джоунс. — Сигурен съм. Един ден ще разбереш. — После изведнъж се усмихна и продължи: — Сега,

синко, ще ти обясня къде хората по принцип грешат в разбирането на стария израз, който ми цитира преди малко. Защо всички си мислят, че когато кажат „Бог поставя всекиго там, където Той пожелае“, то Бог ще постави точно тях на върха на планината или в някоя голяма къща, или пък на първия ред? Помисли... Всеки иска да е на върха на планината, но както добре знаеш, там има само камъни и е много студено. На върха на планината нищо не расте. Да, гледката е страхотна, но за какво ти е тази гледка? Тя само открива пътя по-нататък, показва ни следващата цел. Но за да достигнем тази цел, трябва да слезем от планината, да прекосим долината и да започнем да се изкачваме по следващата височина. Но тъкмо в долината, докато бавно напредваме през гъстата трева и плодородната пръст, научаваме онова, което ни позволява да изкачим следващия връх на живота, съзряваме за изкачването на този връх. Та мисълта ми е, че в момента ти се намираш точно там, където трябва да си.

Старецът загреба бял пясък с двете си шепи и го остави да изтече между пръстите му.

— Всичко тук може да ти изглежда като пясък, синко, но, повярвай ми, не е така. Когато си легнеш тази вечер, знай, че се намираш върху плодородна почва, помни ми думата. Мисли. Учи се. Моли се. Планирай, мечтай. Защото скоро... ще съзрееш.

Онази вечер, преди да си тръгне, Джоунс отвори куфара си и като внимаваше любопитният ми поглед да не падне върху съдържанието му, извади от него три малки книги с оранжеви твърди корици.

— Четеш ли? — попита той.

Аз кимнах, а той добави:

— Не те питам дали можеш да четеш. Питам те четеш ли по принцип.

— Да — отвърнах. — Повече списания и разни такива, но да, чета.

— Добре — каза Джоунс. — Прочети тези.

Взрях се в полумрака, за да видя какво ми подава. Заглавията бяха имена. „Уинстън Чърчил“. „Уил Роджърс“[2], „Джон Вашингтон Карвър“[3].

Вдигнах очи към стареца:

— Исторически книги?

— Не — отвърна той и очите му блеснаха, — книги за приключения! Успех, провал, любов, интриги, трагедия и триумф, а най-хубавото от всичко е, че всяка дума в тези истории е истина! Помни, младежо, личният опит не е най-добрият учител. Най-добрият учител е опитът на другите.

Когато четеш за живота на великите хора, може да успееш да разгадаеш тайната на това какво ги е направило велики.

Четох „Уинстън Чърчил“ до сутринта. Беше госта успокоително да открия, че на света е имало човек, който през живота си е бил по-отхвърлян и е преживял по-тежки трагедии от мен. Забелязах също, че Чърчил е постигнал успехи, равни по мяра на преживените трагедии. Джоунс се бе сбогувал с мен малко след като започнах да чета. Май дори не бях забелязал кога точно си е тръгнал, но на сутринта ми се прииска да се бях гържал по-мило със стария човек. Бях смутен, малко се срамувах от себе си, но не се чувствах толкова отчаян, колкото бях предната вечер. До вечерта довърших „Джордж Вашингтон Карвър“ и вече бях толкова уморен, че спях непробудно до следващата сутрин. През деня мих яhti на пристанището, като непрестанно мислех за онова, което бях прочел. Оглеждах се да зърна Джоунс, но той не се мяркаше никакъв. Джийн, управителят на пристанището, ми каза, че познавал Джоунс много добре. Каза още, че старецът идвал в града от години.

— Всъщност — каза Джийн — Джоунс си беше старец по времето, когато аз бях момче. А сега съм на петдесет и две. През следващите двайсет и четири часа прочетох „Уил Роджърс“, но новият ми приятел се появи за втори път чак няколко дни по-късно. Хвърлях мрежа във водите на лагуната, за да наловя скариди и малки рибки, които да продавам после за стръв, когато старецът изведнъж се появи зад гърба ми.

— Как върви? — попита той.

— Здрасти, Джоунс! — възкликнах. — Не те чух да идваш! Къде беше? Знаеш ли, прочетох книгите!

Той попари ентусиазма ми. (В интерес на истината аз самият малко се изненадах, че толкова се радвам да го видя.)

— По-полека, по-полека! Дай да видим — той се усмихна широко, — не ме чу да идвам, защото вдигах такъв шум, като пляскаш с тази мрежа във водата, че нямаше да ме чуеш дори и да пристигнех с шейната на Дядо Коледа. Колкото до това къде съм бил... Бях наоколо. Даже те видях няколко пъти, но не исках да те притеснявам. Радвам се, че си прочел книгите. Харесаха ли ти?

— Да, господине! — ентусиазирано отвърнах аз. — Харесаха ми много!

— Чудесно. Прочел си ги вече значи, и аз така помислих. Дано нямаш нищо против... Преди малко минах край квартирата ти под кея и си ги прибрах. Оставих ти обаче три нови.

— Наистина ли? — изненадах се аз. — Благодаря.

— Няма защо. Вземам ги от библиотеката. Избирам ги специално за теб.

Джоунс вдигна ръка. Стискаше найлонова торбичка.

— Гладен ли си? Донесох нещо за обяд.

— Аз винаги съм гладен — отвърнах. — Напоследък карах на режима „ядене веднъж дневно“. Това мама го наричаше поведение на „гладник опортюнист“.

— Ами хайде тогава — подкани ме Джоунс. — Излизай от водата. Ще си направим пир.

Оказа се, че „пирът“ ще се състои от виенски наденички и сардини. Аз наистина бях гладен и ядох, но не ми беше вкусно и Джоунс разбра това. По-късно се зачудих дали не бе донесъл храната точно по тази причина.

Настанихме се под един дъб, израснал на върха на висока дюна. Пред очите ни се простираше плажът, а зад гърба ни синееха водите на лагуната. Аз бях гол до кръста, обут с изрязани до коленете сини джинси и едни стари гуменки. Джоунс пак си беше с предишните дрехи, само на главата си бе вързал синя кърпа. Цветът ѝ сякаш караше очите му да сияят още по-ярко. От мястото си чувахме шума на прибоя. Подухваше лек вятър — достатъчен да ни охлажда в летния ден.

— Я ми кажи какво ядеш? — попита Джоунс и ме погледна с усмивка.

Аз вдигнах очи объркано. Изтрих си устата с опакото на ръката, преглътнах и казах:

— Моля? Много добре знаеш какво ям. Ям същото, каквото и ти.

— Наистина ли? — погразни ме старецът с хитра усмивка.

— Съмнявам се. Дай да видим...

Той се наведе, погледна към яденето ми и вдигна пак очи към мен:

— Кажи ми и къде го ядеш?

Видял, че съм по-объркан от всякога, Джоунс добави кротко:

— Не те подвеждам. Просто ми отговори на въпросите.

Вдигнах вежди и отвърнах:

— Ами... — Вдигнах ръце, сякаш казвах: Все още не разбирам накъде биеш, и започнах: — Мисля, че...

— Недей да мислиш. Просто ми отговори.

— Добре. Ям виенски наденички и сардини.

— Къде ги ядеш?

— Сигнал на пясъка.

Джоунс се усмихна:

— Така си и мислех. — После кимна и повтори: — Така си и мислех. Книгите са важни, но май и аз ще трябва да помогна.

— Джоунс — казах аз, — за какво говориш?

— Говоря за погледа ти върху нещата, моето момче. В момента този поглед е замъглен, но аз съм убеден, че с теб ще успеем да проправим пътека от разума към сърцето ти, а от там — към бъдещето.

Подразних се, но едновременно с това ме изпълни любопитство.

— Все още не те разбирам.

Джоунс сложи глан на рамото ми.

— Знам, че не разбираш. Не очаквам от теб да разбереш. —

Той се наведе към мен. — Липсва ти гледна точка.

Старецът се засмя, като видя физиономията, която бях направил в този момент, но продължи:

— Младежо, ти можеш да видиш под краката си само пясък, а в ръката си — единствено онова, което ядеш, а то дори не ти харесва и ти би желал да е нещо друго, по-вкусно. Не приемай думите ми като укор, просто все още гледната ти точка е твърде тривиална. Повечето хора са точно като теб: отвратени са от себе си, от работата си, от храната, която ядат, от колите, които карат. Мнозина от нас пък не спират да мислят, че на този свят има буквално милиони хора, лишени от онова, с което сме благословени ние. Хора, които нямат изобщо какво да ядат, нито пък имат надежда някога през живота си да притежават кола. Ситуацията, в която ти се намираш в момента, е трудна, признавам. Но тя има и много положителни страни.

Джоунс замълча, помисли, очите му се присвиха и той каза:

— Сега, младежо, ще ти кажа един от законите на вселената... Той е само един от многото нейни закони, но подхожда точно на сегашния ти начин на живот. Запомни: онова, върху което съсредоточиш мисълта си, започва да нараства.

Аз се намръщих в опит да схвана казаното, но за щастие Джоунс не ме остави да се мъча дълго:

— Когато се съсредоточиш върху онова, от което се нуждаеш — заобяснява той, — ще установиш, че количеството и размерът на нуждите ти ще започнат да нарастват. Ако се замислиш само за онези неща, които нямаш, скоро ще се сетиш за още много допълнителни неща, които дори си забравил, че нямаш, и това ще те накара да се почувстваш още по-зле! Ако фиксираш съзнанието си върху мисълта за загуба, е много вероятно да загубиш... Но мисли, изпълнени с благодарност, носят щастие и удовлетворение в живота на всеки човек.

Старецът видя съмнението, изписано на лицето ми.

Отмести празните консервени кутии от храната и се обърна към мен, за да ме гледа в очите.

— Помисли. Всеки път, когато сме щастливи и изпълнени с ентузиазъм — започна той, — другите хора се радват на присъствието ни. Прав ли съм?

— Май да — отвърнах.

— Без „май“ — сръза ме Джоунс. — Когато сме щастливи и изпълнени с ентузиазъм, другите хора се радват на присъствието ни. Да или не?

— Да.

— А като знаем, че възможностите и подкрепата за всеки един от нас идват само от другите хора, то какво според теб ще се случи с човек, на чието присъствие всички се радват?

Започнах да схващам.

— Той ще получи много повече възможности и подкрепа? — опитах.

— Правилно — кимна той. — А какво се случва в един човешки живот, изпълнен с възможности и подкрепа?

Отворих уста да отговоря, но старецът ме изпревари:

— Един човешки живот, изпълнен с възможности и подкрепа, сам открива още и още възможности и получава още и още подкрепа. В крайна сметка, успехът в един такъв живот е неминуем.

Лицето ми се огря от надежда и разбиране. Джоунс видя това и вдигна пръст:

— Все пак трябва да те предупредя за едно. Обратният вариант на този принцип също е верен. Когато човек е изпълнен с негативизъм, вечно се оплаква и е несъгласен с всичко, другите хора странят от него. Тогава този човек получава по-малко възможности и подкрепа, защото никой не желае да общува с него. А всички знаем какво се случва в живота без никакви възможности и подкрепа...

— Нещата в такъв живот вървят от зле към по-зле — съгласих се аз.

Джоунс замълча за миг, за да ми даде възможност да осмисля истината, която току-що бях изрекъл. После ми изложи плана си за действие:

— Как тогава човек да стане такъв, че всички да се радват на присъствието му? Аз предлагам така. Всеки ден си задавай въпроса: „Какво другите хора биха променили в мен, ако можеха?“.

Аз междувременно бях размислил и също имах въпрос:

— Ами, Джоунс, какво става, ако отговорът на този въпрос е някаква черта от характера ми, която аз не искам да променям?

Старецът се засмя и отвърна:

— Първо, въобще не става дума за това какво ти искаш или не искаш да променяш в себе си. Въпросът е какво другите хора биха променили в теб, ако можеха.

Усетил несигурността ми, той обясни:

— Виж, синко, не ти казвам, че трябва да живееш живота си, като се съобразяваш с прищевките на другите хора. Просто твърдя, че ако искаш да станеш човек с влияние — с други думи, ако искаш хората да вярват в онова, в което ти вярваш, и да се вслушват в думите ти — то околните трябва да се чувстват най-малкото удобно в твое присъствие. Успехът в живота има много общо с гледната точка. А гледната точка на другите за теб понякога е точно толкова важна, колкото и твоята собствена гледна точка за самия теб.

Няколко минути постояхме мълчаливо, взирайки се в чайките, които се носеха над главите ни, заслушани в шума на прибоя. После Джоунс се зае да събира празните консерви от обяда и да ги слага в найлоновото пликче. Изправи се и ми подаде ръка, за да ми помогне да стана и аз.

— Между другото — каза с хитра усмивчица, — ти яде сардини и виенски наденички, сигнал на пясъка. Аз обядвах морски дарове и телешко, а ресторантът предлагаше и панорамна гледка към океана. — Той ме тупна по гърба. — Всичко е въпрос на гледна точка.

По-късно същия ден пропълзах обратно „у дома“ под кея. Три нови оранжеви книги лежах внимателно равнени върху кутията с рибарски такъми. Отново биографии. „Жана д'Арк“. „Ейбрахам Линкълн“. „Виктор Франкъл“. Името на Франкъл ми бе непознато, затова взех книгата за него най-напред. Казваше се „Човекът в търсене на смисъла“.

Прегледах я и разбрах, че Франкъл е бил австрийски психиатър, оцелял в нацистките лагери на смъртта през Втората световна война. Съпругата, баща му и майка му били убити.

Всичко е въпрос на гледна точка... Чувах гласа на Джоунс в главата си.

Изведнъж забелязах сгъната хартийка, пхната в книгата. Извадих я — беше най-обикновена салфетка. Върху нея Джоунс беше написал:

Младежо,

Прочети първо тази книга. Гордея се с теб.

Джоунс

Очите ми се напълниха със сълзи и аз внимателно поставих бележката обратно в книгата. Много отдавна никой не се бе гордял с мен.

Днес ясно си спомням, че следващите три книги бяха биографиите на Хари Труман, Флорънс Нейтингейл[4] и цар Давид. После Джоунс ми донесе „Хариет Тъбман“[5], „Кралица Елизабет I“ и „Джон Адамс“[6]. Биографии с номера тринайсет, четиринайсет и петнайсет бяха тези на Елинор Рузвелт[7], Марк Твен и Джошуа Чембърлейн[8]. В книгата за Чембърлейн отново бе пхнатата бележка от Джоунс с молба аз да върна последните три книги в библиотеката. Така и направих и използвах възможността сам да си взема биографиите на Джордж Вашингтон, Ане Франк и Христофор Колумб.

Скоро забелязах, че Джоунс е изчезнал.

Търсих го седмици наред. На всяка крачка срещам доказателства, че се е „навъртал наоколо“. Например беше уредил Нанси, собственичка на „Морска пана“ — един рибен ресторант на брега — да ми пържи риба всеки път, когато уловя и ѝ занеса. Към уговореното меню вървяха още фалафелчета и студен чай, плюс толкова солени бисквити, колкото мога да изям. В резултат от усилията на Джоунс при Нанси всичко това щеше да ми струва само един долар. След това изведнъж все повече собственици от пристанището започнаха да ме викат да мия яхтите им, а в много случаи и да чистя рибата, която бяха уловили клиентите им при разходката из залива. Всеки път името на Джоунс се споменава по някакъв повод.

Един ден Брент Бърнс, автор на песни, който изпълняваше свои композиции в заведението на хотел „Холидей Ин“, ми каза как някакъв възрастен мъж му разправил, че съм много интересен младеж и бих могъл да забавлявам публиката в антракта. Та Брент питаше дали наистина бих искал да се заема с тази задача. Аз се съгласих и макар че сигурно не бях много добър, Брент се смееше на вицовете ми няколко пъти седмично и ме насърчаваше с думи и от време на време с някоя безплатна вечеря.

Следващите няколко години минаха като в мъгла. Вече не живеях под кея, но продължих да чета биографии. Чрез влиянието, което ми оказаха генерал Джон Патън[9], Мария Кюри, Исус Навин[10], Халев[11], Хариет Бичер Стоу, Александър Велики, Букър Т. Вашингтон[12], Даниел Буун[13] и още над двеста други, аз започнах да придвижвам живота си в някаква посока.

В един определен момент, докато отново четях за живота на някой влиятелен, финансово обезпечен и преуспял човек,

ме осени ясна мисъл. Проумях, че някаква част от разума ми подсъзнателно е успяла да изведе седем характеристики, които бяха общи за всички велики хора — седем принципа, които всички те прилагали в живота си. Тогава си помислих: Какво ще се случи с моя живот, ако аз също започна да прилагам тези принципи? В края на краищата, мислех аз, принципите винаги работят, независимо дали аз разбирам как действат или не. Ето законът за гравитацията си е действал дълго, преди ябълката да падне на главата на Нютон... а когато тя все пак паднала, Нютон прозрял принципа, залегнал зад падането, а обществото от своя страна вече можело да го използва в своя полза — измислило самолетите, висящите мостове и още куп други работи! Следвайки тази си мисъл, аз постепенно се убедих, че принципите на успеха — успех във всичко: в отглеждането на деца, в печеленето на пари, в личните отношения и в ръководенето на други хора — не се различават много от закона за гравитацията. След като те действат винаги, независимо дали си давам сметка за тях или не, заключих аз, защо пък да не ги впрегна в своя полза и да не започна да ги прилагам в ежедневието си живот, за да постигна бъдещето, което Бог желае за мен?

Така и направих.

Животът ми днес, доброто в живота на семейството ми и всички успехи, на които съм се радвал, са пряк резултат от силата на тези седем принципа. Преди няколко години ги споделих със света чрез една книга, която стана бестселър на „Ню Йорк Таймс“ и до днес вече е преведена на двайсет езика. Книгата се казва „Съкровищата на пътешественика“ и помага на фирми, екипи, държавни служби и отделни хора по целия свят.

„Съкровищата на пътешественика“ разказва историята на едно семейство, което преживява тежки дни. Главата на семейството Дейвид Пондър получава възможност да пътува през времето и при тези пътувания се среща със седем исторически личности, които също преживяват трудности. Всеки от седмината — сред тях са Хари Труман, Ане Франк, Ейбрахам Линкълн, цар Соломон и Христофор Колумб — споделя с Дейвид по един принцип, който той да усвои и да възприеме като свой. Чрез тях животът на Дейвид се променя завинаги.

Така че ако някой от вас ме е слушал да говоря по семинари, прехвърлял е написаното от мен и се е чудил как е станало така, че съм прочел над двеста биографии — книги, които са ме довели до осъзнаването на седемте принципа — вече

знаете отговора. Един стар човек на име Джоунс някога се заинтересува или може би се съжали наг младеж, който преживяваше най-тежките си дни.

Мисля за Джоунс всеки божи ден през последните двайсет и пет години. В деня на сватбата си се надявах той да гоиде. Исках да седи на първия ред — там, където щеше да седи баща ми, ако беше жив. Когато се раждаха синовете ми, аз и двата пъти излизах за малко пред болницата съвсем самичък, заставах в сумрака на ранното утро и се надявах да видя Джоунс, седнал отпред, усмихнат, готов да ме посъветва и да ме успокои в тревогата ми от бащинството. Колко пъти съм искал пак да прекарам, макар и само час със стареца, но напразно. Никога повече не го видях.

До миналата седмица.

Бележки

[1] Ваканционно селище — парк на брега на Мексиканския залив с множество хотели, вили и бунгала. Намира се на територията на щата Алабама. — Б.пр. ↑

[2] Уилям Пен Адеър „Уил“ Роджърс (1879–1935) — американски каубой, комик, хуморист, фейлетонист и актьор от индиански произход. Придобива световна известност, обожаван в американското общество. — Б.пр. ↑

[3] Джордж Вашингтон Карвър (1864–1943) — американски химик, учен и ботаник. Чернокож, роден в робство. Работи върху развитието на различни посеви с цел по-висока ефективност на селското стопанство. — Б.пр. ↑

[4] Флорънс Найтингейл (1820–1910) — известна британска медицинска сестра и общественичка. Национална героиня на Обединеното кралство. Създателка на светското сестринско дело в Англия. — Б.пр. ↑

[5] Хариет Тъбман, родена Амринта Рос (1821–1913) — американска аболиционистка и защитничка на човешките права, бивша робиня, една от основните създателки на т.нар. „Подземен път“ за бягство на роби от южните към северните щати. — Б.пр. ↑

[6] Джон Адамс (1735–1826) — първият вицепрезидент на САЩ и вторият президент на САЩ от 1797 до 1801 г. — Б.пр. ↑

[7] Ана Елиноор Рузвелт (1884–1962) — американска общественичка, съпруга на 32-ия президент на САЩ Франклин Делано Рузвелт. Племенница на 26-ия президент на САЩ Теодор Рузвелт. — Б.пр. ↑

[8] Джошуа Чембърлейн (1828–1914) — известен генерал от армията на северните щати през Гражданската война в САЩ, бивш университетски професор, по-късно губернатор на щата Мейн. Проявил се в битката при Гетисбърг, предопределила победата на северните щати. — Б.пр. ↑

[9] Джон Патън (Джон Смит Патън III) (1885–1945) — американски генерал, ръководил атаката и напредването на американските войски в Европа по време на финалната фаза от Втората световна война. — Б.пр. ↑

[10] Исус Навин — библейска фигура от Стария завет. Наследникът на Моисей, поел след смъртта му водачеството на израилтяните при завладяването на Ханаанската земя. — Б.пр. ↑

[11] Халев — библейска фигура от Стария завет, дарен с голяма вяра в Бога, убеден, че израилтяните ще наследят Ханаанската земя. Получил от Бога благословия да оцелее след четирийсетгодишното скитане на евреите из пустинята, за да види бъдещия живот на еврейските племена в Обетованата земя. — Б.пр. ↑

[12] Букър Талиаферо Вашингтон (1856–1915) — американски политически деец и оратор. Чернокож, защитник на човешките права. Водач на афроамериканската общност в периода 1890–1915 г. — Б.пр. ↑

[13] Даниел Буун (1834–1920) — американски трапер, авантюрист, пионер в незавладените западни територии, изследовател и ловец. Прави възможно овладяването на американския континент от белите заселници и се превръща в герой на новия американски фолклор, заедно с фигури като Дейви Крокет. — Б.пр.